

MAJANDUSAASTA ARUANNE

aruandeaasta algus: 01.01.2018

aruandeaasta lõpp: 31.12.2018

ärinimi: aktsiaselts SUNOREK

registrikood: 10042896

tänava/talu nimi, Vabaõhumuuseumi tee 97
maja ja korteri number:

linn: Tallinn

maakond: Harju maakond

postisihnumber: 13516

telefon: +372 6791901

faks: +372 6791950

e-posti aadress: indrek@sunorek.ee

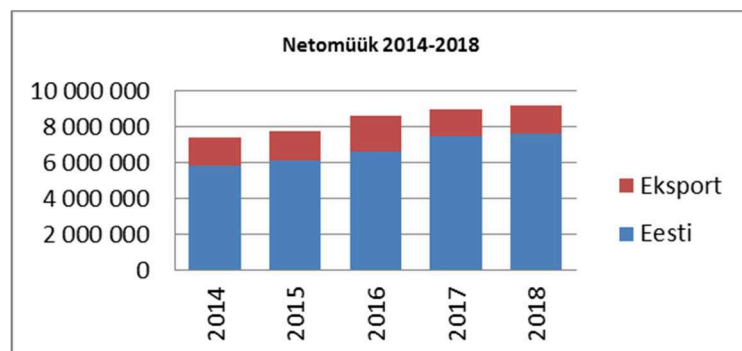
veebilehe aadress: www.sunorek.ee, www.tankstudio.ee

Sisukord

Tegevusaruanne	3
Raamatupidamise aastaaruanne	7
Bilanss	7
Kasumiaruanne	8
Raamatupidamise aastaaruande lisad	9
Lisa 1 Arvestuspõhimõtted	9
Lisa 2 Raha	12
Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed	13
Lisa 4 Nõuded ostjate vastu	13
Lisa 5 Varud	14
Lisa 6 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad	14
Lisa 7 Tütarettevõtjate aktsiad ja osad	14
Lisa 8 Sidusettevõtjate aktsiad ja osad	15
Lisa 9 Materiaalsed põhivarad	16
Lisa 10 Immateriaalsed põhivarad	17
Lisa 11 Kapitalirent	17
Lisa 12 Kasutusrent	18
Lisa 13 Laenukohustised	19
Lisa 14 Võlad ja ettemaksed	21
Lisa 15 Eraldised	21
Lisa 16 Tingimuslikud kohustised ja varad	22
Lisa 17 Aktsiakapital	22
Lisa 18 Müügitulu	22
Lisa 19 Muud äritulud	23
Lisa 20 Kaubad, toore, materjal ja teenused	23
Lisa 21 Mitmesugused tegevuskulud	24
Lisa 22 Tööjõukulud	24
Lisa 23 Muud ärikulud	25
Lisa 24 Seotud osapooled	25
Lisa 25 Olulised bilansis kajastamata tehingud	26
Aruande allkirjad	27
Vandeauditori aruanne	28

TEGEVUSARUANNE

AS Sunorek tegutses 2018 aastal eritellimusel sisustustoodete müüja ja tootjana. Peamisteks tootegruppideks on erimõõdus ja paindliku konfiguratsiooniga tehnilised ja tekstiilkardinad, garderoobisüsteemid ja liuguksed. Sunoreki tooted on suunatud jae-, äri- ja ühiskondlikele tarbijaile Eestis ja Põhja-Euroopas. Tooteid turustatakse Sunorekile kuuluvas jaemüügiketis, projektipõhiselt ja edasimüüjate kaudu. Ettevõtte peamised kaubamärgid on „Sunorek“ aknakatete ja „Tank Indoor Systems“ garderoobisüsteemide ja liuguste valdkonnas. Sunoreki tooted valmistatakse eritellimusel ja nad sobitatakse disaini, funktsionaalsuse ja mõõtude varieeritavusega täpselt objekti disaini ja vajadustega.

2018 aastal Sunoreki netomüük suurenes 219 791 euro ja 2,5% (2017.a. 319 821 euro ja 4%) võrra. Kasvas peamiselt kardinade eksport ja mööbli müük Eesti turul. Kasvu piirajaks oli peamiselt konkurentsi tihenemine Eestis ja Põhja-Euroopa turgudel, kuid ka tööjõu kiire kallinemine Eestis. Ettevõtte säilitas tugeva turuliidri positsiooni kardinade valdkonnas ja on kahe suurima hulgas mööbli valdkonnas.

Oluliselt (81 684€, 15%) vähenes liuguste ja garderoobisüsteemide müük Soomes seoses Soome tütarettevõtte tegevuse lõpetamisega. Kõik tütarettevõttega seotud varad ja nõuded kogumaksumusega 466 130€ hinnati emaeettevõttes alla ning kajastati kuludes. Ettevõtte teenis nõuete allahindluse järel ärikahjumit 164 461 (2017.a. ärikasum 138 756) eurot ja kahjumit 212 611 (2017.a. kahjum 195 692) eurot. Tütarettevõtte Tank Indoor OY pankrot jõustus 07.06.2019.

Põhivarainvesteeringuid tehti kokku 163 755 (2017.a. 50 931) eurot ja immateriaalse vara investeeringuid 8 796 (2017.a. 72 351) eurot.

Seotud isikute laenudest 266 754 eurot on allutatud teistele kohustustele ning intressivabad, olles sellega vastavuses omakapitali tingimustega ning näidatud omakapitali hulgas muude reservide real. Lisaks on ettevõttes seotud isikute laene kokku 428 117 eurot ja need on allutatud kolmandate osapoolte laenuõuetele. Kolmandate osapoolte laenude, kapitelirendi ja arvelduskrediidi kohustuste maht emaeettevõttes vähenes kokku 135 835 euro võrra.

		2017	2018
Mahunäitajad			
SKP kasv	Eesti	4,7%	3,9%
Valminud eluruumide kasulik pind (tuh m ²)	Eesti	539,0	585,0
Kasv %	Eesti	16,0%	8,5%
Kinnisvaratehingute arv	Eesti	51 783	48 930
Kasv %	Eesti	9,3%	-5,5%
Sunorek, käibe kasv Eestis	Sunorek	12,8%	2,3%

Varasem kogemus ja turuanalüüsid on näidanud, et Sunoreki toodete turumaht ei ole kättesaadavate statistiliste näitajatega otseselt võrreldav, vaid tegu on kombineeritud sisenditega jaekaubandus-, ehitus- ja kinnisvarasektoritest. Vastavate statistiliste näitajate ülevaade on toodud juuresolevas tabelis. Võrreldes Eesti makronäitajatega on Sunoreki siseturuga seotud mahtude kasv sarnane ja turuosa püsiv.

Keskmise tööjõukulu kasv Eestis 7% on erakordselt kiire ja see põhjustab probleeme tööjõu leidmisele, liikuvusele ja rahvusvahelisele konkurentsivõimele. Sunoreki palkade tase on keskmisel tasemel ja kasv keskmisest veidi aeglasem. Töötajate arv on püsinud samal tasemel. Tööjõu efektiivsus ja lisandväärtuse tase on kasvanud.

Tööjõu näitajad		2017	2018
Keskmine brutokuupalk	Eesti	1 221	1 310
	Sunorek	1 252	1 297
Keskmise tööjõukulu kasv	Eesti	7%	7%
	Sunorek	4%	4%
Töötajate arv	Sunorek	170	169
Lisandväärtus Töötaja kohta	Sunorek	20 121	22 753

Seisuga 31.12.2018.a. oli Sunorek AS omakapital 5235€ (seisuga 31.12.2017 summas 217 846€) alla aktsiakapitali 345 123 €. Omakapital vähenes 2018 aastal tütarfirma sulgemisega seotud varade ja nõuete allahindluste tulemusena. Operatiivtulemused, kasumlikkus ja rahavoog on tütarettevõtte sulgemise tulemusena paranenud ja omakapitali seadusega nõutav määr taastub 31.detsembriks.2019 puhaskasumi arvelt. Seisuga 31.07.2019 on Sunorek AS 7 kuu puhaskasum 51 547 eurot, mis on 53 772 euro võrra suurem kui 2018 sama periood.

Ettevõtte võlakohustuste hulgas on lisaks omakapitalile aktsionäride laene summas 428 117 eurot, mis on allutatud teistele laenuõuetele.

2019 aasta 7 kuuga on müügiimaht kasvanud Eestis 8%, kokku 3%. Materjali- ja tegevuskulu on jäänud samaks, tööjõukulud on kasvanud 5%.

RIKIDE JUHTIMINE :

Riskide juhtimine on osa strateegilisest juhtimisest ning on ettevõtte igapäevategevuse lahutamatuks osaks. Riskide juhtimisel on ettevõtte peamiseks eesmärgiks määratleda suuremad ja olulisemad riskid ning optimaalselt juhtida nimetatud riske selliselt, et ettevõtte saavutaks oma strateegilised ja finantsilised eesmärgid.

Sunorek jagab riskid kolme põhikategooriasse: strateegilised riskid, finantsriskid ja tegevusrisk (sh tervise ja tööohutuse risk ja keskkonna risk)

Strateegilised riskid

Vaadatakse üle ja hinnatakse kord aastas, eristatakse globaalseid, sihtturgude makromajanduslikke ja tegevusharude riske.

Finantsrisk

Finantsriskid seisnevad muuhulgas piisava kapitaliseerituse ning finantseerimisega seotud riskides, valuuta-, intressi- ja krediidiriskis. Finantsriske hallatakse läbi sisemiste eeskirjade, eelarvestamise, volituste piirangute ja sisekontrollimehhanismide. Sunoreki rahavoogude planeerimise eest vastutab lõppinstantsina Sunoreki juhtkond. Ettevõttes on kehtestatud regulaarne eelarvestamise ja eelarvest kinnipidamise kontrolli protseduurid.

Valuutarisk

Ettevõtte majandustegevus toimus enamjaolt ettevõtte ettevõtete asukohamaa valuutas eurodes ning majandusaastal ja aruande koostamise perioodil ei ilmnenud valuuta- ja börsikursside muutumisega seonduvaid olulisi riske. Osaliselt on hanked seotud USA dollari ja Suurbritannia naelaga seotud riikidest, mis tulevikus mõjutab ostuhindasid vastavalt USD, GBP ja EURi suhte kõikumisele. Ettevõtte sihtturud on muu hulgas ka Norra ja Rootsi, kus konkurentsivõime on seoses euro langusega nende riikide valuutade suhtes kasvanud.

Intressi risk

Juhtkonna hinnangul suuri muutusi baasintressides ei toimu, turg on pigem stabiilne ning jätkuvalt madalate baasintressidega. Eeldades, et järgneva 12 kuu keskmine Euribor jääb aastaalguse tasemest 0,1 protsendipunkti võrra kõrgemaks, tähendab olemasolevate kohustuste mahu juures kontsernile intressikulude suurenemist 1 tuhat eurot.

Euribori muutuste riskile lisaks kaasneb kohustuste refinantseerimisega majanduskeskkonna muutustest tingitud risk. Kõige otsesemalt avaldub see arvelduskrediidilepingute pikendamise võimalikus vajaduses. Aastavahetuse seisuga oli ettevõttel sõlmitud pankadega arvelduskrediidi leping limiidiga kogusummas 810 tuhat eurot, millest kasutatud limiit oli 706 tuhat eurot.

Likviidsuse ja krediidi risk

Ettevõtte likviidsus ehk maksevõime kajastab tema võimet täita tähtaegselt oma maksekohustusi võlausaldajate ees. Seisuga 31.12.2018 oli ettevõtte lühiajaliste kohustuste kattekordaja (current ratio) 0,8 (31.12.2017: 1,0) ning maksevõime kattekordaja (quick ratio) 0,2 (31.12.2017: 0,4).

Kapitalirisk

Seisuga 31.12.2017.a. olid Sunorek-i emaettevõtte omakapital 5235 eurot (seisuga 31.12.2017 summas 218 tuhat eurot). Vastavalt Äriseadustikule peab omakapital olema pool aktsiakapitali summast 173 tuhat eurot. Omakapitali määr taastatakse operatiivkasumi arvelt 2019 aasta jooksul.

Ettevõtte võlakohustuste hulgas on aktsionäride allutatud laene summas 428 tuhat eurot (seisuga 31.12.2016 599 tuhat eurot).

Tegevusrisk

Tegevusriskid on ebapiisavatest või mittetoimivatest protsessidest, inimestest, seadmetest, süsteemidest või välistest sündmustest tingitud riskid. Tegevusriskide juhtimise peamine eesmärk on vähendada soovimatute sündmuste mõju. Eesmärgi saavutamiseks tegeleb ettevõtte sisemiste protsesside, kvaliteedi- ja kontrollisüsteemide arendamisega. Tegevusriskide täiendavaks maandamiseks kasutatakse kindlustust, eriti riskide puhul, mille maandamiseks puuduvad muud võimalused.

Garantiiperioodil ilmnevate vigade kõrvaldamiseks on ettevõttes moodustatud garantiieraldis. Aasta lõpu seisuga oli ettevõtte garantiieraldiste reserv 15 tuhat eurot (31.12.2017: 15 tuhat eurot).

Kriitiliste töövõtude puhul on töövõtulepingust tulenevate töövõtja lepinguliste kohustuste täitmine tagatud esimesel nõudmisel väljamakstavate pangagarantiidega.

Olulisi keskkonna- ja sotsiaalseid riske ettevõtte tegevusega ei kaasne. Ettevõtte on liitunud pakendi taaskasutusorganisatsioonidega ning kogub ja sorteerib süstemaatiliselt pakendi- ja tootmisjääke.

Ettevõtte tähtsamad näitajad ja suhtarvud		
(tuhandetes eurodes)		
	2018	2017
Kasumiaruande näitajad		
Müügitulu	9 152	8 932
Brutokasum	5 828	5 499
Eksport	1 536	1 484
Müüdnud kaupade kulu	3 918	3 996
Ärikasum	-164	139
Puhaskasum	-213	-196
Finantsseisundi näitajad		
Varad kokku	2 945	3 426
Intressi kandvad võlakohustused	1 110	1 245
Omakapital	5	218
Muud näitajad		
Töötajate arv	169	170
Käive töötaja kohta	54	53
Suhtarvud		
Müügitulude kasv (kahanemine) (%)	2,5	9,0
Eksporti osakaal müügituludes (%)	16,8	16,6
Brutorentaablus (%)	63,7	61,6
Ärirentaablus (%)	-1,8	1,6
Puhaskasumirentaablus (%)	-2,3	-2,2
Lühiajalise võla kattekordaja (%)	0,8	1,0
Likviidsuskordaja (kordades)	0,2	0,4
Netovõla ja omakapitali suhe kordades	115,6	3,2
Varude käibekordaja (kordades)	5,4	5,3

Näitajate ja suhtarvude valemid

Müügitulude kasv = (Aruandeaasta Müügitulu - Eelmise aasta Müügitulu) / Aruandeaasta Müügitulu

Brutokasum = (Müügitulu + toodangu varude jäägi kasv - Müüdnud kaupade kulu)

Brutorentaablus = (Müügitulu + toodangu varude jäägi kasv - Müüdnud kaupade kulu) / Müügitulu

Ärirentaablus = Ärikasum / Müügitulu

Ekspordi osakaal = Eksport / Müügitulu

Puhaskasumirentaablus = Puhaskasum / Müügitulu

Lühiajalise võla kattekordaja (current ratio) = Käibevara / Lühiajalised kohustused

Likviidsuskordaja (quik ratio) = (Käibevara - Laovarud) / Lühiajalised kohustused

Võla ja omakapitali suhe = Intressi kandvad võlakohustused (aktsionäride laenudeta) / Omakapital

Netovõla ja omakapitali suhe = (Intressi kandvad võlakohustused (aktsionäride laenudeta) - Raha ja pangakontod) / Omakapital

Varud käibekordaja = Müügitulu / Aasta keskmised varud

Raamatupidamise aastaaruanne

Bilanss

(eurodes)

	31.12.2018	31.12.2017
Varad		
Käibevarad		
Raha	76 225	120 069
Nõuded ja ettemaksed	307 608	787 066
Varud	1 691 708	1 698 795
Kokku käibevarad	2 075 541	2 605 930
Põhivarad		
Investeeringud tütar- ja sidusettevõtjatesse	189 758	189 758
Nõuded ja ettemaksed	23 112	20 382
Materiaalsed põhivarad	448 257	372 807
Immateriaalsed põhivarad	160 547	187 150
Kokku põhivarad	821 674	770 097
Kokku varad	2 897 215	3 376 027
Kohustised ja omakapital		
Kohustised		
Lühiajalised kohustised		
Laenukohustised	867 715	950 621
Võlad ja ettemaksed	1 631 184	1 761 550
Eraldised	9 158	9 158
Kokku lühiajalised kohustised	2 508 057	2 721 329
Pikaajalised kohustised		
Laenukohustised	358 923	411 852
Võlad ja ettemaksed	25 000	25 000
Kokku pikaajalised kohustised	383 923	436 852
Kokku kohustised	2 891 980	3 158 181
Omakapital		
Aktsiakapital nimiväärtuses	345 123	345 123
Ülekurs	31 395	31 395
Oma aktsiad	-152 516	-152 516
Kohustuslik reservkapital	22 599	22 599
Muud reservid	266 754	266 754
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	-295 509	-99 816
Aruandeaasta kasum (kahjum)	-212 611	-195 693
Kokku omakapital	5 235	217 846
Kokku kohustised ja omakapital	2 897 215	3 376 027

Kasumiaruanne

(eurodes)

	2018	2017
Müügitulu	9 151 653	8 931 862
Muud äritulud	57 037	46 710
Kapitaliseeritud väljaminekud oma tarbeks põhivarade valmistamisel	24 932	43 024
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-3 796 370	-3 877 440
Mitmesugused tegevuskulud	-1 905 827	-1 439 997
Tööjõukulud	-3 558 452	-3 429 052
Põhivarade kulum ja väärtuse langus	-121 216	-111 799
Muud ärikulud	-16 218	-24 552
Ärikasum (kahjum)	-164 461	138 756
Kasum (kahjum) finantsinvesteeringutelt	-3 660	3 726
Intressitulud	4	17
Intressikulud	-41 031	-41 772
Muud finantstulud ja -kulud	-3 463	-296 420
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	-212 611	-195 693
Aruandeaasta kasum (kahjum)	-212 611	-195 693

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1 Arvestuspõhimõtted

Üldine informatsioon

AS-i SUNOREK (edaspidi Ettevõtte) raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Eesti hea raamatupidamistavaga. Hea raamatupidamistava põhinõuded on kehtestatud Eesti Vabariigi raamatupidamise seaduses, mida täiendavad Raamatupidamise Toimikonna poolt välja antud juhendid. 2019.a. juunis on kuulutatud välja Soome tütarettevõtte Tank Indoor OY pankrott.

Arvestuspõhimõtete või informatsiooni esitusviisi muutused

Vastavalt raamatupidamise seaduses toodud ettevõtjate kategooriatele liigitub ettevõtte väikeettevõtjaks, kellel on lubatud koostada lühendatud mahus aastaaruanne.

Käesolev aastaaruanne koosneb kasumiaruandest, bilansist ja lisadest, mis on olnud varasematel aastatel kasutusel.

Finantsvarad

Ettevõtte on järgmised finantsvarad: raha ja ekvivalendid, nõuded ostjate vastu ja muud nõuded, ning lühi- ja pikaajalised finantsinvesteeringud. Finantsvarade oste ja müüke kajastatakse tehingupäeval (s.t päeval, millal Ettevõtte võtab endale kohustuse (näiteks sõlmib lepingu) teatud finantsvara ostuks või müügiks).

Õiglasel väärtusel kajastatavate finantsvarade ostu ja müügi arvestusel kajastatakse soetatavate varade tehingu- ja bilansipäeva vahelisel perioodil toimunud väärtuse muutust aruandeperioodi kasumi või kahjumina. Raha ja raha ekvivalendid, nõuded ostjatele ja muud nõuded (viitlaekumised, antud laenuid ning muud lühi- ja pikaajalised nõuded), välja arvatud edasimüügi eesmärgil omandatud nõuded, kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumusel. Lühiajaliste nõuete korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul võrdne nende nominaalväärtusega (miinus

tagasimaksed ning võimalikud allahindlused), mistõttu lühiajalisi nõudeid kajastatakse bilansis tõenäoliselt laekuvas summas. Pikaajaliste nõuete korrigeeritud soetusmaksumuse arvestamiseks võetakse nad algselt arvele saadaoleva tasu õiglasel väärtusel, arvestades järgnevatel perioodidel nõudelt intressitulu, sisemise intressimäära meetodit kasutades. Edasimüügi eesmärgil soetatud nõudeid kajastatakse õiglase väärtuse meetodil.

Lühi- ja pikaajalisi finantsinvesteeringuid aktsiatesse ja teistesse omakapitaliinstrumentidesse (v.a. sellised osalused tütar- ja sidusettevõtetes, mida kajastatakse vastavalt kas konsolideerimise või kapitaliosaluse meetodil) kajastatakse õiglasel väärtusel, juhul kui see on usaldusväärselt hinnatav. Õiglase väärtuse aluseks on finantsinstrumendi noteeritud turuhind. Aktsiaid ja muid omakapitaliinstrumente, mille õiglase väärtus ei ole usaldusväärselt hinnatav, kajastatakse soetusmaksumusel (miinus võimalikud allahindlused, kui investeeringu kaetav väärtus on langenud alla bilansilise väärtuse).

Igal bilansipäeval hinnatakse, kas esineb vara väärtuse võimalikule langusele viitavate asjaolude esinemist. Juhul, kui selliseid tunnuseid esineb, hinnatakse finantsvarad alla järgnevalt:

- Korrigeeritud soetusmaksumusel kajastatavad finantsvarad (näiteks nõuded ja lunastustähtajani hoitavad võlakirjad) hinnatakse alla finantsvarast eeldatavasti tulevikus laekuvate maksete nüüdsväärtuseni (diskonteerituna antud finantsvara esmasel kajastamisel fikseeritud sisemise intressimääraga);

- Soetusmaksumusel kajastatavad finantsvarad (aktsiad ja muud omakapitali instrumendid, mille õiglase väärtus ei ole usaldusväärselt hinnatav) hinnatakse alla finantsvarast eeldatavasti tulevikus laekuvate maksete nüüdsväärtusele (diskonteerituna turu keskmise tulususemääraga sarnaste finantsvarade suhtes);

Väärtuse langusest tulenevaid allahindlusi kajastatakse kasumiaruandes kuluna. Finantsvarade puhul, mida kajastatakse õiglasel väärtusel muutustega läbi omakapitali ümberhindluse reservi, kantakse väärtuse languse tunnuste esinemisel seni omakapitalis kajastatud negatiivne ümberhindluse reserv ümber kasumiaruandesse.

Raha

Raha ja selle ekvivalentidena kajastatakse aruandes kassas olevat sularaha, arvelduskontode jääke (v.a. arvelduskrediit), kuni 3-kuulisi tähtajalisi deposiite ning paigutusi rahaturufondidesse ja muudesse üllikviidsetesse fondidesse, mis investeerivad instrumentidesse, mis individuaalselt vastavad raha ja raha ekvivalentide mõistele. Arvelduskrediiti kajastatakse bilansis lühiajaliste laenukohustuste koosseisus.

Välisvaluutas toimunud tehingud ning välisvaluutas fikseeritud finantsvarad ja -kohustised

Välisvaluutadeks on loetud kõik teised valuutat peale Euro. Välisvaluutas toimunud tehingud hinnatakse bilansipäeval ümber Eurodesse bilansipäeval kehtivate Euroopa Keskpannga aluutakursside alusel. Ümberhindamise tulemusena tekkinud kursikasumid ja -kahjumid esitatakse aruandeperioodi kasumiaruandes.

Mitterahalised välisvaluutas fikseeritud varad ja kohustused, mida mõõdetakse õiglasel väärtusel (õiglase väärtuse meetodil

kajastatavad kinnisvarainvesteeringud; bioloogilised varad; lühi- ja pikaajalised finantsinvesteeringud aktsiasesse ja teistesse omakapitaliinstrumentidesse), mille õiglase väärtus on usaldusväärselt hinnatav), hinnatakse ümber arvestusvaluutasse, võttes aluseks Euroopa Keskpannga valuutakursid, mis kehtivad õiglase väärtuse määramise päeval. Mitterahalisi välisvaluutas fikseeritud varasid ja kohustusi, mida ei kajastata õiglase väärtuse meetodil (nt ettemaksud, soetusmaksumuse meetodil kajastatavad varud, materiaalne ja immateriaalne põhivara), bilansipäeval ümber ei hinnata, vaid kajastatakse jätkuvalt tehingupäeval kehtinud Euroopa Keskpannga valuutakursi alusel. Aruannete ümberarvestusest tekkinud vahed kajastatakse bilansis omakapitali kirjel "Realiseerimata kursivahed".

Nõuded ja ettemaksud

Nõuetena ostjate vastu kajastatakse Ettevõtte tavapärase äritegevuse käigus tekkinud lühiajalisi nõudeid. Nõudeid ostjate vastu kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses (s.o nominaalväärtus miinus tagasimaksud ning vajadusel tehtavad allahindlused). Nõuete allahindlust kajastatakse, kui esineb objektiivseid tõendeid selle kohta, et kõik nõuete summad ei laeku vastavalt nõuete esialgsetele lepingutingimustele. Asjaoludeks, mis viitavad võimalikule nõuete väärtuse langusele, on võlgniku pankrot või olulised finantsraskused ning maksetähtaegadest mittekiinnipidamine. Individuaalselt oluliste nõuete väärtuse langust (st. vajadust allahindluseks) hinnatakse iga ostja kohta eraldi, lähtudes eeldatavasti tulevikus laekuvate summade nüüdsväärtusest. Selliste nõuete puhul, mis ei ole individuaalselt olulised ja mille suhtes ei ole otseselt teada, et nende väärtus oleks langenud, hinnatakse väärtuse langust kogumina, arvestades eelmiste aastate kogemust laekumata jäänud nõuete osas. Ebatõenäoliselt laekuvate nõuete allahindlussumma on vahe nende nõuete bilansilise väärtuse ja tulevaste rahavoogude nüüdsväärtuse vahel, kasutades sisemise intressimäära meetodit. Nõuete bilansilist väärtust vähendatakse ebatõenäoliselt laekuvate nõuete allahindlussumma võrra ning kahjum allahindlusest kajastatakse kasumiaruandes mitmesuguste tegevuskuludena. Kui nõue loetakse lootusetuks, kantakse nõue ja tema allahindlus bilansist välja. Varem alla hinnatud ebatõenäoliste nõuete laekumist kajastatakse ebatõenäoliselt laekuvate nõuete kulu vähendamisenä.

Varud

Varud võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, mis koosneb ostukulutustest, tootmiskulutustest ja muudest kulutustest, mis on vajalikud varude viimiseks nende olemasolevasse asukohta ja seisundisse. Varude ostukulutused sisaldavad lisaks ostuhinnale varude ostuga kaasnevat tollimaksu, muid mittetagastatavaid makse ja varude soetamisega otseselt seotud transpordikulutusi, millest on maha arvatud hinnaalandid ja dotatsioonid. Varude tootmiskulutused sisaldavad nii otseseid toodetega seotud kulutusi (tooraine ja materjalide ning pakkematerjali maksumus, lõpetamata toodangu ladustamisega seotud vältimatud kulutused, tööliste palgad) kui ka proportsionaalset osa tootmise üldkuludest (tootmishoonete ja -seadmete amortisatsioon, remondikulu, tootmisega seotud juhtkonna palgad).

Varude soetusmaksumuse arvestuspõhimõtted

Varude kuluks kandmisel kasutatakse kaalutud keskmise soetusmaksumuse meetodit. Varud hinnatakse bilansis lähtudes sellest, mis on madalam, kas soetusmaksumus või neto realiseerimisväärtus, valmistoodangu omahinna arvutus toimub jääktulu meetodil. Neto realiseerimisväärtus leitakse, arvates tavapärasest äritegevuses kasutatavast hinnangulisest müügihinnast maha hinnangulised kulutused, mis on vajalikud toote müügi võimalduse viimiseks ja müügi sooritamiseks.

Materiaalsed ja immateriaalsed põhivarad

Materiaalseks põhivaraks loetakse Ettevõtte enda majandustegevuses kasutatavaid varasid kasuliku tööeaga üle ühe aasta ja maksumusega alates 650 EUR või varad mille kasulik tööiga on üle 1 aasta, kuid mille soetusmaksumus on alla 650 EUR, kajastatakse kuni kasutusele võtmiseni väheväärtusliku inventarina (varudes) ja vara kasutuselevõtmise hetkel kantakse kulusse. Kuludesse kantud väheväärtuslike inventaride üle peetakse arvestust bilansiväliselt.

Materiaalne põhivara võetakse algselt arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast (k.a tollimaks ja muud mittetagastatavad maksud) ja otseselt soetamisega seotud kulutustest, mis on vajalikud vara viimiseks tema tööseisundisse ja -asukohta. Materiaalset põhivara kajastatakse bilansis tema soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Kapitalirendile võetud materiaalse põhivara arvestus toimub sarnaselt ostetud põhivaraga. Materiaalse põhivara objektile tehtud hilisemad väljaminekud kajastatakse põhivarana, kui on tõenäoline, et Ettevõtte saab varaobjektiga seotud tulevast majanduslikku kasu ning varaobjekti soetusmaksumust saab usaldusväärselt mõõta. Muid hooldus- ja remondikuludid kajastatakse kuluna nende toimumise momendil.

Amortisatsiooni arvestamisel kasutatakse lineaarset meetodit. Amortisatsioonimäär määratakse igale põhivara objektile eraldi, sõltuvalt selle kasulikkusest tööeas. Olulise lõppväärtusega varaobjektide puhul amortiseeritakse kasuliku eluea jooksul kulusse ainult soetusmaksumuse ja lõppväärtuse vahelist amortiseeritavat osa. Juhul kui materiaalse põhivara objekt koosneb üksteisest eristatavatest komponentidest, millel on erinevad kasulikkude eluead, võetakse need komponendid raamatupidamises arvele eraldi varaobjektidena ning määratakse vastavalt nende kasulikkude elueale eraldi amortisatsiooninormid. Piiramata kasutuseaga objekte (maa, püsiva väärtusega kunstiteosed, muuseumieksponaadid ja raamatud) ei amortiseerita. Amortisatsiooni arvestamist alustatakse hetkest, mil vara on kasutatav vastavalt juhtkonna poolt plaanitud eesmärgil ning lõpetatakse kui lõppväärtus ületab bilansilist jääkmaksumust, vara lõpliku eemaldamiseni kasutusest. Igal bilansipäeval hinnatakse kasutatavate

amortisatsioonimäärade, amortisatsioonimeetodi ning lõppväärtuse põhjendatust. Materiaalse põhivara kajastamine lõpetatakse vara võõrandamise korral või olukorras, kus vara kasutamisest või müügist ei eeldata enam majanduslikku kasu. Kasum või kahjum, mis on tekkinud materiaalse põhivara kajastamise lõpetamisest, kajastatakse kasumiaruandes muude äritulude või muude ärikulude real.

Immateriaalset vara (patendid, litsensid, kaubamärgid, tarkvara, firmaväärtus) kajastatakse bilansis siis, kui vara on Ettevõtte poolt kontrollitav, tema kasutamisest saadakse tulevikus majanduslikku kasu ning vara soetusmaksumus on usaldusväärselt mõõdetav. Omandatud immateriaalne põhivara võetakse algselt arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja otseselt soetamisega seotud kulutustest. Arvele võtmise järel kajastatakse immateriaalset vara selle soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumuleeritud kulum ja võimalikud

väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Immateriaalne põhivara jagatakse määratud kasuliku elueaga varaks ja määramata kasuliku elueaga varaks. Määramata pikkusega kasuliku elueaga immateriaalset vara (äriühenduse käigus tekkinud firmaväärtus, kaubamärk) amortiseeritakse juhul kui on võimalik määrata selle iga siis kasutusaja lõpuni või 10 aasta jooksul.

Immateriaalset vara amortiseeritakse lineaarselt meetodil, lähtudes vara eeldatavast kasulikust elueast. Igal bilansipäeval hinnatakse vara amortisatsiooniperioodide ning -meetodi põhjendatust. Immateriaalsete varade puhul hinnatakse vara väärtuse langust, kui on ilmnenud asjaolusid, mis viitavad võimalikule väärtuse langusele.

Tarkvara

Immateriaalse varana kajastatakse ostetud arvutitarkvara, mis ei ole seonduva riistvara lahutamatu osa. Arvutitarkvara arenduskulud kajastatakse immateriaalse varana, kui need on otseselt seotud selliste tarkvaraobjektide arendamisega, mis on eristatavad, Ettevõtte poolt kontrollitavad ning mille kasutamisest saadakse tulevast majanduslikku kasu pikema aja kui ühe aasta jooksul. Kapitaliseeritavad arvutitarkvara arenduskulud hõlmavad tööjõukulusid ning muid arendamisega otseselt seotud kulutusi. Arvutitarkvara jooksva hooldusega seotud kulud kajastatakse kasumiaruandes kuludena. Arvutitarkvara kulud amortiseeritakse hinnangulise kasuliku eluea jooksul, mille pikkus on kuni 5 aastat. Muu immateriaalne põhivara

Kulutused patentide, kaubamärkide, litsenside ja sertifikaatide soetamiseks kapitaliseeritakse, kui on võimalik hinnata neilt kulutustelt tulevikus saadavat tulu. Muu immateriaalne põhivara kantakse kuluks lineaarselt eeldatava kasuliku eluea jooksul, mille pikkus ei ületa 5 aastat.

Firmaväärtus

Firmaväärtus on positiivne vahe äriühenduse käigus omandatud osaluse soetusmaksumuse ja omandatud netovara õiglase väärtuse vahel, peegeldades seda osa soetusmaksumusest, mis tasuti omandatud Ettevõtte selliste varade eest, mida ei ole võimalik eristada ja eraldi arvele võtta. Omandamise kuupäeval kajastatakse firmaväärtus bilansis selle soetusmaksumuses immateriaalse varana.

Edasisel kajastamisel mõõdetakse firmaväärtust tema soetusmaksumuses, millest on maha arvatud võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Määramata pikkusega kasuliku elueaga firmaväärtus amortiseeritakse järjekorvalt kui on võimalik määrata selle iga siis kasutusaja lõpuni või 10 aasta jooksul.

Negatiivne firmaväärtus on summa, mille võrra omandatud netovara õiglane väärtus ületab omandatud osaluse soetusmaksumust.

Negatiivne firmaväärtus kajastatakse selle tekkimisel kasumiaruandes tuluna.

Põhivarade arvelevõtmise alampiir 650

Kasulik eluiga põhivara gruppide lõikes (aastates)

Põhivara grupi nimi	Kasulik eluiga
Arenguväljaminekud	5
Litsensid, kaubamärgid, patendid	3
Muu materiaalne põhivara	5
Muud masinad ja seadmed	5
Transpordivahendid	5

Rendid

Rendilepingut loetakse kapitalirendiks juhul kui kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule; vastasel juhul loetakse rendilepingut kasutusrendiks.

Kapitalirendi korral kajastab Ettevõtte rendi jõustumisel kapitalirendi oma bilansis vara ja kohustisena vara õiglas väärtuse summas või rendimakste miinimumsumma nüüdisväärtuses, juhul kui see on madalam. Rendimaksete miinimumsumma nüüdisväärtuse arvutamisel on diskontomääraks rendi sisemine intressimäär või kui selle määramine ei ole lihtsasti leitav, siis kasutatakse rentniku alternatiivsel laenuintressimäära.

Kasutusrendi korral kajastab Ettevõtte kasutusrendi maksed rendiperioodi jooksul lineaarselt kuluna ja kui mõni muu süstemaatiline meetod peegeldab objektiivsemalt varast tulenevate hüvede ajalist jaotamist. Rendiperioodi jooksul tasutavad maksed kajastatakse kuluna ühtlaselt kogu rendiperioodi jooksul.

Lühiajaliseks loetakse rendilepinguid, mille rendiperiood on vähem kui 12 kuud.

Finantskohustised

Finantsvara ja finantskohustis võetakse Ettevõttes arvele algselt arvele nende soetusmaksumuses, milleks on antud finantsvara või -kohustise eest makstava või saadava tasu õiglane väärtus. Algne soetusmaksumus sisaldab kõiki finantsvara või -kohustise soetamisega otseselt kaasnevaid tehingukulutusi.

Eraldised ja tingimuslikud kohustised

Ettevõtte kajastab oma bilansis eraldisi juhul, kui Ettevõttele lasub enne bilansipäeva toimunud kohustavast sündmusest tulenevalt juriidiline või faktiline kohtustus:

kohustuse realiseerumine on tõenäoline ja kohustuse summat on võimalik usaldusväärselt mõõta. Eraldis kajastatakse bilansis summas, mis on juhtkonna hinnangu kohaselt bilansipäeva seisuga vajalik eraldisega seotud kohustuste rahuldamiseks. Eraldist kasutatakse ainult nende kulutuste katmiseks, mille jaoks eraldis on algselt moodustatud.

Tingimuslikke kohustusi ja varasid ei kajastata Ettevõtte bilansis, kuid informatsioon oluliste tingimuslike kohustuste ja varade kohta avalikustatakse aruande lisades.

Kohustuslik reservkapital

Kohustusliku reservkapitali suurus on kindlaks määratud Ettevõtte põhikirjas ning see ei tohi olla väiksem kui 1/10 osakapitalist.

Tulud

Tulude kajastamisel lähtub Ettevõtte Raamatupidamise Toimkonna Juhendist RTJ-NR.10.

Tulusid kajastatakse tulude ja kulude vastavuse printsiibi alusel. Tulu kajastatakse saadud või saadaoleva tasu õiglasel väärtuses

Kulud

Kulude kajastamisel lähtub Ettevõtte Raamatupidamise Toimkonna Juhendist. Kulusid kajastatakse samas perioodis kui kajastatakse nendega seotud tulusid lähtudes tulude ja kulude printsiibist. Kulutused, mis on aruandeperioodist pikemad, periodiseeritakse lähtudes olulisuse printsiibist.

Seotud osapooled

Seotud osapoleks Ettevõttes on kõrgem juhtkond ning olulise osalusega eraisikust omanikud ning nende valitseva või olulise mõju all olevad ettevõtted. Informatsioon seotud osapoolte tehingute kohta on avalikustatud aruande lisas.

Lisa 2 Raha

(eurodes)

	31.12.2018	31.12.2017
Sularaha kassas	8 029	6 101
Pangakontod	68 196	113 968
Kokku raha	76 225	120 069

Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed (eurodes)

	31.12.2018	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi	
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul
Nõuded ostjate vastu	247 061	247 061	
Ostjatelt laekumata arved	253 971	253 971	
Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded	-6 910	-6 910	
Muud nõuded	31 521	31 521	
Laenu nõuded	29 388	29 388	
Intressinõuded	2 133	2 133	
Ettemaksed	52 138	29 026	23 112
Tulevaste perioodide kulud	52 068	28 956	23 112
Muud makstud ettemaksed	70	70	
Kokku nõuded ja ettemaksed	330 720	307 608	23 112
	31.12.2017	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi	
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul
Nõuded ostjate vastu	726 896	726 896	
Ostjatelt laekumata arved	734 291	734 291	
Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded	-7 395	-7 395	
Muud nõuded	20 613	20 613	
Laenu nõuded	18 480	18 480	
Intressinõuded	2 133	2 133	
Ettemaksed	59 939	39 557	20 382
Tulevaste perioodide kulud	59 939	39 557	20 382
Kokku nõuded ja ettemaksed	807 448	787 066	20 382

Lisa 4 Nõuded ostjate vastu (eurodes)

	31.12.2018	31.12.2017
Ostjatelt laekumata arved	283 356	794 460
Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded	16 493	-7 395
Kokku nõuded ostjate vastu	299 849	787 065

Lisa 5 Varud

(eurodes)

	31.12.2018	31.12.2017
Tooraine ja materjal	1 063 611	1 052 659
Lõpetamata toodang	598 760	603 684
Valmistoodang	23 071	38 036
Ettemaksed varude eest	6 266	4 416
Kokku varud	1 691 708	1 698 795

Lisa 6 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad

(eurodes)

	31.12.2018	31.12.2017
	Maksuvõlg	Maksuvõlg
Käibemaks	176 946	248 113
Üksikisiku tulumaks	35 625	36 522
Erisoodustuse tulumaks	11 146	8 860
Sotsiaalmaks	136 099	134 102
Kohustuslik kogumispension	3 857	4 110
Töötuskindlustusmaksed	5 173	4 948
Muud maksude ettemaksed ja maksuvõlad	70	
Kokku maksude ettemaksed ja maksuvõlad	368 916	436 655

Lisa 7 Tütarettevõtjate aktsiad ja osad

(eurodes)

Tütarettevõtjate aktsiad ja osad, üldine informatsioon					
Tütarettevõtja registrikood	Tütarettevõtja nimetus	Asukohamaa	Põhitegevusala	Osaluse määr (%)	
				31.12.2017	31.12.2018
1816575-1	Tank Indoor OY	Soome	liuguste ja gadreroobisüsteemide müük	100	100

Tütarettevõtjate aktsiad ja osad, detailne informatsioon:		
Tütarettevõtja nimetus	31.12.2017	31.12.2018
Tank Indoor OY	0	0
Kokku tütarettevõtjate aktsiad ja osad, eelmise perioodi lõpus		

Lisa 8 Sidusettevõtjate aktsiad ja osad (eurodes)

Sidusettevõtjate aktsiad ja osad, üldine informatsioon: 2018					
Sidusettevõtja registrikood	Sidusettevõtja nimetus	Asukohamaa	Põhitegevusala	Osaluse määr (%)	
				31.12.2017	31.12.2018
11674718	Grandman Invest OÜ	Eesti	Kinnisvara haldus	15.03	15.03

Sidusettevõtjate aktsiad ja osad, detailne informatsioon		
Sidusettevõtja nimetus	31.12.2017	31.12.2018
Grandman Invest OÜ	189 758	189 758
Kokku sidusettevõtjate aktsiad ja osad, eelmise perioodi lõpus	189 758	189 758

Lisa 9 Materiaalsed põhivarad (eurodes)

								Kokku
	Maa	Ehitised				Masinad ja seadmed	Muud materiaalsed põhivarad	
			Transpordi- vahendid	Arvutid ja arvutisüsteemid	Muud masinad ja seadmed			
31.12.2016								
Soetusmaksumus	9 286	349 020	86 615	32 408	579 529	698 552	212 391	1 269 249
Akumuleeritud kulum	0	-122 696	-45 249	-30 889	-492 116	-568 254	-171 154	-862 104
Jääkmaksumus	9 286	226 324	41 366	1 519	87 413	130 298	41 237	407 145
Ostud ja parendused					43 146	43 146	7 785	50 931
Muud ostud ja parendused					43 146	43 146	7 785	50 931
Amortisatsioonikulu		-10 470	18 795	-828	-32 548	-14 581	-23 812	-48 863
Müügid			-33 500			-33 500		-33 500
Muud muutused							-2 906	-2 906
31.12.2017								
Soetusmaksumus	9 286	349 020	53 115	32 408	612 577	698 100	214 119	1 270 525
Akumuleeritud kulum	0	-133 166	-26 454	-31 717	-514 566	-572 737	-191 815	-897 718
Jääkmaksumus	9 286	215 854	26 661	691	98 011	125 363	22 304	372 807
Ostud ja parendused			29 206		129 993	159 199	4 556	163 755
Amortisatsioonikulu		-10 471	-25 356	-455	-36 702	-62 513	-10 303	-83 287
Müügid					-5 018	-5 018		-5 018
31.12.2018								
Soetusmaksumus	9 286	349 020	82 321	32 408	737 552	852 281	218 675	1 429 262
Akumuleeritud kulum	0	-143 637	-51 810	-32 172	-551 268	-635 250	-202 118	-981 005
Jääkmaksumus	9 286	205 383	30 511	236	186 284	217 031	16 557	448 257

Lisa 10 Immateriaalsed põhivarad

(eurodes)

					Kokku
	Firmaväärtus	Arenguväljaminekud	Arvutitarkvara	Lõpetamata projektid ja ettemaksud	
31.12.2016					
Soetusmaksumus	962 703	231 774		5 264	1 199 741
Akumuleeritud kulum	-152 381	-178 593		0	-330 974
Jääkmaksumus	810 322	53 181		5 264	868 767
Ostud ja parendused				72 350	72 350
Amortisatsioonikulu	-19 173				-19 173
Allahindlused väärtuse languse tõttu		-53 181			-53 181
Mahakandmised	-695 281				-695 281
Muud muutused			13 668		13 668
31.12.2017					
Soetusmaksumus	191 735		195 149	77 614	464 498
Akumuleeritud kulum	-95 867		-181 481		-277 348
Jääkmaksumus	95 868		13 668	77 614	187 150
Ostud ja parendused			8 796		8 796
Amortisatsioonikulu	-19 173		-8 612		-27 785
Ümberliigitamised				-7 614	-7 614
31.12.2018					
Soetusmaksumus	191 735		203 945	70 000	465 680
Akumuleeritud kulum	-115 040		-190 093		-305 133
Jääkmaksumus	76 695		13 852	70 000	160 547

Lisa 11 Kapitalirent

(eurodes)

Aruandekohustuslane kui rentnik

	31.12.2018	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi		Intressimäär	Alusvaluuta	Lõpptähtaeg
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul			
Kapitalirent	32 624	26 828	5 796	3%-4%	EURO	2019-2020
Kapitalirendikohustised kokku	32 624	26 828	5 796			

	31.12.2017	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi		Intressimäär	Alusvaluuta	Lõpptähtaeg
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul			
Kapitalirent	29 849	16 154	13 695	3%-4%	EURO	2018-2019
Kapitalirendikohustised kokku	29 849	16 154	13 695			

Renditud varade bilansiline jääkmaksumus		
	31.12.2018	31.12.2017
Masinad ja seadmed	31 757	26 661
Kokku	31 757	26 661

Lisa 12 Kasutusrent

(eurodes)

Aruandekohustuslane kui rendileandja

	2018	2017
Kasutusrenditulu	34 792	36 491

Aruandekohustuslane kui rentnik

	2018	2017
Kasutusrendikulu	-385 419	-455 994
Järgmiste perioodide kasutusrendikulu mittekatkestatavatest lepingutest		
	31.12.2018	31.12.2017
12 kuu jooksul	-25 062	-31 920
1-5 aasta jooksul	-60 454	-42 962

Lisa 13 Laenukohustised (eurodes)

	31.12.2018	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi			Intressimäär	Alusvaluuta	Lõpptähtaeg
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta			
Lühiajalised laenud							
Arvelduskrediit	705 656	705 656			3%+ 6 kuu EURIBOR	EURO	31.03.2020
Laenud seotud isikutelt	90 000	90 000			8 %	EURO	31.03.2020
Lühiajalised laenud kokku	795 656	795 656					
Lühiajalised võlakirjad							
Krediitkaart	201	201					
Lühiajalised võlakirjad kokku	201	201					
Pikaajalised laenud							
Pangalaen DNB Nord	60 040	45 030	15 010				
Laenud seotud isikutelt	338 117	0	338 117				
Pikaajalised laenud kokku	398 157	45 030	353 127				
Kapitalirendikohustised kokku	32 624	26 828	5 796				
Laenukohustised kokku	1 226 638	867 715	358 923				

	31.12.2017	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi			Intressimäär	Alusvaluuta	Lõpptähtaeg
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta			
Lühiajalised laenud							
Arvelduskrediit	797 456	797 456			3%+ 6 kuu EURIBOR	EURO	25.04.2019
Laenud seotud isikutelt	90 000	90 000			8 %	EURO	
Lühiajalised laenud kokku	887 456	887 456					
Lühiajalised võlakirjad							
Krediitkaart	1 981	1 981					
Lühiajalised võlakirjad kokku	1 981	1 981					
Pikaajalised laenud							
Pangalaen DNB Nord	105 070	45 030	60 040		3%+ 6 kuu EURIBOR	EURO	
Pangalaen Nordea						O	
Laenud seotud isikutelt	338 117	0	338 117		5%-12%	EURO	
Laen							
Pikaajalised laenud kokku	443 187	45 030	398 157				
Kapitalirendikohustised kokku	29 849	16 154	13 695				
Laenukohustised kokku	1 362 473	950 621	411 852				

Lisa 14 Võlad ja ettemaksed (eurodes)

	31.12.2018	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi	
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul
Võlad tarnijatele	540 292	540 292	
Võlad töövõtjatele	270 759	270 759	
Maksuvõlad	368 916	368 916	
Muud võlad	108 183	83 183	25 000
Dividendivõlad	63 912	63 912	
Muud viitvõlad	44 271	19 271	25 000
Saadud ettemaksed	368 034	368 034	
Tulevaste perioodide tulud	362 998	362 998	
Muud saadud ettemaksed	5 036	5 036	
Kokku võlad ja ettemaksed	1 656 184	1 631 184	25 000

	31.12.2017	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi	
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul
Võlad tarnijatele	632 099	632 099	
Võlad töövõtjatele	261 783	261 783	
Maksuvõlad	436 655	436 655	
Muud võlad	127 470	102 470	25 000
Dividendivõlad	63 912	63 912	
Muud viitvõlad	63 558	38 558	25 000
Saadud ettemaksed	328 543	328 543	
Tulevaste perioodide tulud	325 527	325 527	
Muud saadud ettemaksed	3 016	3 016	
Kokku võlad ja ettemaksed	1 786 550	1 761 550	25 000

Lisa 15 Eraldised (eurodes)

	31.12.2016	Moodustamine/ korrigeerimine	Kasutamine	31.12.2017
Kokku eraldised	7 004	5 927	-3 773	9 158

	31.12.2017	Moodustamine/ korrigeerimine	Kasutamine	31.12.2018
Kokku eraldised	9 158	0	0	9 158

Lisa 16 Tingimuslikud kohustised ja varad (eurodes)

AS-s Sunorek on väljastatud aruandeperioodi jooksul kinkekaarte 386 tk kokku väärtuses 9880 eurot (võrdlusperioodil 158tk 4105 eurot). Kinkekaarte tagastatud aruandeperioodi jooksul 7860 euro väärtuses(võrdlusperioodil 1710 eurot). Aruandeperioodi jooksul on väljastatud DNB Nord pangagarantiisid 87639 euro ulatuses (võrdlusperioodil 84525 eurot) . DNB Nord garantiide jääk seisuga 31.12.2018 162360 eurt (2017: 165475 eurot)

Lisa 17 Aktsiakapital (eurodes)

	31.12.2018	31.12.2017
Aktsiakapital	345 123	345 123
Aktsiate arv (tk)	675	675
Aktsiate nimiväärtus	511.29	511.29

Lisa 18 Müügitulu (eurodes)

	2018	2017
Müügitulu geograafiliste piirkondade lõikes		
Müük Euroopa Liidu riikidele		
Eesti	7 560 700	7 447 725
Soome	837 650	865 103
Läti	2 374	1 263
Leedu	0	1 120
Taani	420 958	364 437
Rootsi	167 447	138 319
Prantsusmaa	38 165	10 455
Müük Euroopa Liidu riikidele, kokku	9 027 294	8 828 422
Müük väljapoole Euroopa Liidu riike		
Norra	122 160	102 866
Ameerika Ühendriigid	1 788	0
Venemaa	411	574
Müük väljapoole Euroopa Liidu riike, kokku	124 359	103 440
Kokku müügitulu	9 151 653	8 931 862
Müügitulu tegevusalade lõikes		
Aknakatted	6 086 466	5 920 471
Garderoobid ja liugused	2 818 968	2 793 402
Muud kaubad ja teenused	246 219	217 989
Kokku müügitulu	9 151 653	8 931 862

Lisa 19 Muud äritulud

(eurodes)

	2018	2017
Kasum materiaalsete põhivarade müügist	5 018	0
Rendi- ja üüritulu	34 792	36 491
Muud	17 227	10 219
Kokku muud äritulud	57 037	46 710

Lisa 20 Kaubad, toore, materjal ja teenused

(eurodes)

	2018	2017
Tooraine ja materjal	-3 322 866	-3 396 917
Varude allahindlus ja mahakandmine	-39 959	-76 698
Alltöövõtutööd	-243 954	-213 878
Transpordikulud	-70 679	-96 025
Tööjõurent	-32 109	0
Pakkematerjalid	-73 363	-77 522
Muud	-13 440	-16 400
Kokku kaubad, toore, materjal ja teenused	-3 796 370	-3 877 440

Lisa 21 Mitmesugused tegevuskulud

(eurodes)

	2018	2017
Üür ja rent	-303 445	-297 005
Tööjõurent	-23 079	0
Energia	-98 176	-92 544
Elektrienergia	-98 176	-92 544
Mitmesugused bürookulud	-19 113	-23 109
Lähetuskulud	-35 572	-29 097
Koolituskulud	-8 708	-3 943
Kulu ebatõenäoliselt laekuvatest nõuetest	-469 390	0
Ruumide hooldusteenused	-108 260	-102 222
ostetud teenused	-72 406	-65 027
Kulud töövahenditele	-125 788	-255 159
Kindlustused	-21 392	-21 726
Transpordikulud	-339 184	-284 756
Reklaamikulud	-213 379	-206 786
Sidekulud	-35 076	-34 188
Esinduskulud	-6 164	-6 546
Pangateenused	-18 471	-17 889
Alltöövõtt	-4 759	0
Muud	-3 465	0
Kokku mitmesugused tegevuskulud	-1 905 827	-1 439 997

Lisa 22 Tööjõukulud

(eurodes)

	2018	2017
Palgakulu	-2 629 495	-2 553 186
Sotsiaalmaksud	-908 452	-854 999
Pensionikulu	-20 506	-20 868
Kokku tööjõukulud	-3 558 453	-3 429 053
Töötajate keskmine arv taandatuna täistööajale	164	0
Keskmine töötajate arv töötamise liikide kaupa:		
Töölepingu alusel töötav isik	159	165
Juriidilise isiku juhtimis- või kontrollorgani liige	3	0

Lisa 23 Muud ärikulud

(eurodes)

	2018	2017
Trahvid, viivised ja hüvitised	-10 158	-17 638
Muud	-6 060	-6 914
Kokku muud ärikulud	-16 218	-24 552

Lisa 24 Seotud osapooled

(eurodes)

Aruandekohustuslase emaettevõtja nimetus	PALS Inves OU
Riik, kus aruandekohustuslase emaettevõtja on registreeritud	Eesti

Saldod seotud osapooltega rühmade lõikes

	31.12.2018		31.12.2017	
	Nõuded	Kohustised	Nõuded	Kohustised
Tütarettevõtjad	0		449 330	
Tegev- ja kõrgem juhtkond ning olulise osalusega eraisikust omanikud ning nende valitseva või olulise mõju all olevad ettevõtjad	1 680	180 591		180 591
Olulise osalusega juriidilisest isikust omanikud ning nende valitseva või olulise mõju all olevad ettevõtjad		338 117		338 117

Ostud ja müügid

	2018		2017	
	Ostud	Müügid	Ostud	Müügid
Tütarettevõtjad		120 822		581 829
Sidusettevõtjad	3 600		1 440	
Olulise osalusega juriidilisest isikust omanikud ning nende valitseva või olulise mõju all olevad ettevõtjad	44 750	1 997	43 729	

Tegev- ja kõrgemale juhtkonnale arvestatud tasud ja muud olulised soodustused		
	2018	2017
Arvestatud tasu	52 750	104 122

Lisa 25 Olulised bilansis kajastamata tehingud

Ettevõttel eksisteerivad kohustused omanikele summas 341 431 eurot (31.12.2017 seisuga 274 178 €), mida ei ole bilansis kajastatud. Nende kohustuste tasumine toimub juhul kui ettevõtte majanduslik olukord paraneb niivõrd, et neid kohustusi on võimalik tasuda.

Aruande digitaalallkirjad

Aruande lõpetamise kuupäev on: 24.09.2019

aktsiaselts SUNOREK (registrikood: 10042896) 01.01.2018 - 31.12.2018 majandusaasta aruande andmete õigsust on elektrooniliselt kinnitanud:

Allkirjastaja nimi	Allkirjastaja roll	Allkirja andmise aeg
INDREK PALS	Juhatuse liige	24.09.2019

SÖLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

aktsiaselts SUNOREK aktsionäridele

Vastupidine arvamus

Oleme auditeerinud aktsiaselts SUNOREK (ettevõtte) raamatupidamise aastaaruannet, mis sisaldab bilansi seisuga 31.12.2018 ning kasumiaruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud aasta kohta ja raamatupidamise aastaaruande lisasid, sealhulgas märkimisväärsete arvestuspõhimõtete kokkuvõtet.

Meie arvates, tulenevalt meie aruande osas „Vastupidise arvamuse alus” kirjeldatud asjaolude märkimisväärsusest, ei kajasta kaasnev raamatupidamise aastaaruanne õiglaselt ettevõtte finantsseisundit seisuga 31.12.2018 ning sellel kuupäeval lõppenud aasta finants tulemust ja rahavoogusid kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga.

Vastupidise arvamuse alus

Ettevõtte 2018.a. kasumiaruandes on kuluna kajastatud pankrotistunud tütarfirma vastu olevate nõuete maha kandmine summas 469 tuhat eurot. Nende nõuete mahakandmise vajadus oli teada juba 2017.a. aastaaruande koostamisel, mistõttu vastav kulu oleks pidanud olema kajastatud mitte 2018, vaid 2017.a. kasumiaruandes.

Bilansikirje varud on meie hinnangul nii seisuga 31.12.2018 kui ka seisuga 31.12.2017 ülehinnatud vähemalt 400 tuhande euro võrra. Ettevõtte netovara peaks olema kajastatud vastava summa võrra väiksemana. Raamatupidamise aastaaruande lisas 25 on kirjeldatud, et ettevõtte eksisteerivad kohustused omanike vastu 31.12.2018 seisuga summas 341 tuhat eurot, mida ei ole bilansis kohustusena kajastatud. Meie arvates peaksid nimetatud kohustused olema kajastatud bilansis ning ettevõtte netovara peaks olema vastavalt väiksem.

Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti). Meie kohustusi vastavalt nendele standarditele kirjeldatakse täiendavalt meie aruande osas „Vandeauditori kohustused seoses raamatupidamise aastaaruande auditiga”. Me oleme ettevõtte sõltumatud kooskõlas kutseliste arvestuseksperthe eetikakoodeksiga (Eesti) (eetikakoodeks (EE)), ja oleme täitnud oma muud eetikaalased kohustused vastavalt eetikakoodeksi (EE) nõuetele. Me usume, et auditi töendusmaterjal, mille oleme hankinud, on piisav ja asjakohane aluse andmiseks meie vastupidisele arvamusele.

Tegevuse jätkuvusega seotud oluline ebakindlus

Lõigus "Vastupidise arvamuse avaldamise alus" kirjeldatud asjaolude olulisuse tõttu ning seetõttu, et ettevõtte kohustused on suuremad kui tema varad, eksisteerib oluline risk ettevõtte jätkuva tegutsemise võimele.

Muu informatsioon

Juhtkond vastutab muu informatsiooni eest. Muu informatsioon hõlmab tegevusaruannet, kuid ei hõlma raamatupidamise aastaaruannet ega meie asjaomast vandeauditori aruannet.

Meie arvamus raamatupidamise aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni ja me ei tee selle kohta mingis vormis kindlustandvat järeldust.

Seoses meie raamatupidamise aastaaruande auditiga on meie kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seda tehes, kas muu informatsioon oluliselt lahkneb raamatupidamise aastaaruandest või meie poolt auditi käigus saadud teadmistest või tundub muul viisil olevat oluliselt väärkajastatud.

Kui me teeme tehtud töö põhjal järelduse, et muu informatsioon on oluliselt väärkajastatud, oleme kohustatud sellest faktist aru andma.

Eespool kirjeldatud osas „Vastupidise arvamuse alus” toodud asjaolude tõttu ei ole meie arvates õiged ka tegevusaruandes kirjeldatud kasum ja likviidsuse näitajad.

Juhtkonna ja nende, kelle ülesandeks on valitsemine, kohustused seoses raamatupidamise aastaaruandega

Juhtkond vastutab raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esitamise eest kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga ja sellise sisekontrolli eest, nagu juhtkond peab vajalikuks, et võimaldada kas pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta raamatupidamise aastaaruande koostamist.

Raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhtkond kohustatud hindama ettevõtte suutlikkust jätkata jätkuvalt tegutsevana, esitama infot, kui see on asjakohane, tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta ja kasutama tegevuse jätkuvuse arvestuse alusprintsipi, välja arvatud juhul, kui juhtkond kavatseb kas ettevõtte likvideerida või tegevuse lõpetada või tal puudub sellele realistlik alternatiiv.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad ettevõtte raamatupidamise aruandlusprotsessi üle järelevalve teostamise eest.

Vandeauditori kohustused seoses raamatupidamise aastaaruande auditiga

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas raamatupidamise aastaaruanne tervikuna on kas pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta, ja anda välja vandeauditori aruanne, mis sisaldab meie arvamus. Põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, kuid see ei taga, et olulise väärkajastamise eksisteerimisel see kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti) läbiviidud auditi käigus alati avastatakse. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad üksikult või koos mõjutada majanduslikke otsuseid, mida kasutajad raamatupidamise aastaaruande alusel teevad.

Kasutame auditeerides vastavalt rahvusvaheliste auditeerimise standarditele (Eesti) kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi kogu auditi käigus. Me teeme ka järgmist:

- teeme kindlaks ja hindame raamatupidamise aastaaruande kas pettusest või veast tuleneva olulise väärkajastamise riskid, kavandame ja teostame auditiprotseduuri vastuseks nendele riskidele ning hangime piisava ja asjakohase auditi töendusmaterjali, mis on aluseks meie arvamusele. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärkajastamise puhul, sest pettus võib tähendada salakokkulepet, võltsimist, info esitamata jätmist, väärarvutuste tegemist või sisekontrolli eiramist;
- omandame arusaamise auditi puhul asjassepuutuvast sisekontrollist, et kavandada nendes tingimustes asjakohaseid auditiprotseduure, kuid mitte arvamuse avaldamiseks ettevõtte sisekontrolli tulemuslikkuse kohta
- hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhtkonna arvestushinnangute ja nendega seoses avalikustatud info põhjendatust;
- teeme järelduse juhtkonna poolt tegevuse jätkuvuse arvestuse alusprintsipi kasutamise asjakohasuse kohta ja saadud auditi töendusmaterjali põhjal selle kohta, kas esineb olulist ebakindlust sündmuste või tingimuste suhtes, mis võivad tekitada märkimisväärset kahtlust ettevõtte suutlikkuses jätkata jätkuvalt tegutsevana. Kui me teeme järelduse, et eksisteerib oluline ebakindlus, oleme kohustatud juhtima vandeauditori aruandes tähelepanu raamatupidamise aastaaruandes selle kohta avalikustatud infole või kui avalikustatud info on ebapiisav, siis modifitseerima oma arvamus. Meie järeldused põhinevad vandeauditori aruande kuupäevani saadud auditi töendusmaterjalil. Tulevased sündmused või tingimused võivad siiski kahjustada ettevõtte suutlikkust jätkata jätkuvalt tegutsevana;
- hindame raamatupidamise aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas raamatupidamise aastaaruande esitab aluseks olevaid tehinguid ja sündmusi viisil, millega saavutatakse õiglane esitusviis.

Me vahetame nendega, kelle ülesandeks on valitsemine, infot muu hulgas auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning märkimisväärsete auditi tähelepanekute kohta, sealhulgas mis tahes sisekontrolli märkimisväärsete puuduste kohta, mille oleme tuvastanud auditi käigus.

/digitaalselt allkirjastatud/

Rein Ruusalu

Vandeauditori number 261

PKF Estonia Osaühing

Auditoorettevõtja tegevusloa number 12

Pärnu mnt 141, Tallinn, Harju maakond, 11314

26.09.2019

Audiitorite digitaalallkirjad

aktsiaselts SUNOREK (registrikood: 10042896) 01.01.2018 - 31.12.2018 majandusaasta aruandele lisatud audiitori aruande on digitaalselt allkirjastanud:

Allkirjastaja nimi	Allkirjastaja roll	Allkirja andmise aeg
REIN RUUSALU	Vandeaudiitor	26.09.2019

Kahjumi katmise ettepanek

(eurodes)

	31.12.2018
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	-295 509
Aruandeaasta kasum (kahjum)	-212 611
Kokku	-508 120
Katmine	
Omanike laenud	428 117
Kokku	428 117

Kahjumi katmise otsus

(eurodes)

	31.12.2018
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	-295 509
Aruandeaasta kasum (kahjum)	-212 611
Kokku	-508 120
Katmine	
Ülekursi vähendamine	-31 395
Allutatud laenud omanikelt	266 754
Kokku	235 359

Müügitulu jaotus tegevusalade lõikes

Tegevusala	EMTAK kood	Müügitulu (EUR)	Müügitulu %	Põhitegevusala
Mistahes materjalist akende, uste ja treppide paigaldus	43321	6254118	68.34%	Jah
Mujal liigitamata mööbli tootmine	31091	2897535	31.66%	Ei

Sidevahendid

Liik	Sisu
Telefon	+372 6791901
Faks	+372 6791950
E-posti aadress	indrek@sunorek.ee
Veebilehe aadress	www.sunorek.ee,www.tankstudio.ee